

TURİZMİN KÜLTÜREL VE AHLAKİ ETKİSİ: ŞANLIURFA İLİNDE UYGULAMALI BİR ARAŞTIRMA*

CULTURAL AND MORAL EFFECT OF TOURISM: AN EMPRICAL RESEARCH IN ŞANLIURFA

Levent Selman GÖKTAŞ¹, Arş. Gör. İlker TÜRKER²

¹İstanbul Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Doktora Öğrencisi

²Atatürk Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, ahlaki ve kültürel değerleri tanımlamak ve turizmin ahlaki ve kültürel değerler üzerinde oluşturduğu etkinin yerel halk tarafından algılanma farklılıklarını saptamaktır. Çalışmanın uygulama alanı, ahlaki ve kültürel değerlere en fazla önem veren illerden biri olan Şanlıurfa'dır. Şanlıurfa ilinden elde edilen geçerli 390 anket turizmin; hırsızlık, fuhuş, kumar gibi suçların oranı, halkın aile yapısı, halkın kültürel değerleri ve ahlaki yozlaşma üzerine olan etkisinin olup olmadığının belirlenmesi amacıyla kullanılmıştır. Araştırma kapsamında konuyla ilgili 8 adet hipotez geliştirilmiştir. Çalışmada geliştirilen hipotezlerin test edilmesi amacıyla kullanılan istatistiki yöntemler ise; Frekans analizi, t-testi ve ANOVA'dır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; turizmin ahlaki ve kültürel değerlere olan etkisinde yerel halk algısı açısından cinsiyet, yaş, medeni hal, meslek, aile geliri ve kişinin Şanlıurfa'da bulunma süresi değişkenlerinden doğan farklılık hipotezleri reddedilirken, eğitim ve siyasi görüş değişkenlerinde anlamlı farklar tespit edilmiş ve elde edilen sonuçlar bu doğrultuda yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Şanlıurfa, Ahlak ve Kültür, Kültürel Etki

ABSTRACT

The purpose of this study is to identify moral and cultural values, and to detect the differences in the perception of local people about impact on the ethical and cultural values on tourism. The application area of the study is Şanlıurfa which is one of the most important ones for moral and cultural values. The current 390 surveys obtained from Şanlıurfa have been used to determine the impact of tourism on the rate of crimes such as theft, prostitution, gambling, the family structure of the locals, the cultural values of the locals and moral degeneration. 8 hypotheses related to this matter have been developed in the context of the study. The statistical methods used to test the hypotheses developed in the study are; Frequency analysis, t-test and ANOVA. According to the results obtained from the study; while the differences hypotheses arising from variables such as gender, age, marital status, occupation, family income and duration of stay in Şanlıurfa about the effect of tourism on moral and cultural values in terms of locals perception were rejected but significant differences were found in the variables of education and political opinion so these results obtained from the study were interpreted in this context.

Keywords: Tourism, Şanlıurfa, Morals and Culture, Cultural Impact

* Bu çalışma "Şanlıurfa ve Konya İllerinin İnanç Turizmi Potansiyelleri ve Halkın İnanç Turizmine Bakışı Açısından İki İlin Karşılaştırılması" isimli Yüksek Lisans tezinden türetilmiştir.

GİRİŞ

Turizm, her ne kadar insan yaşamında sadece bir olay olarak görülse de genel olarak insanların bir toplum içerisinde birlikte yaşamalarından doğan toplumsal bir olgu olarak kabul edilmektedir. Farklı kültür, eğitim ve sosyal yapıya sahip toplumlarda seyahat ve konaklamalar sırasında kendi aralarında oluşturdukları etkileşim sonucunda zamanla gelenek-görenek ve kültür yapılarında değişimler gözlenmektedir. Özellikle az gelişmiş ülkelerde turizmin gelişmeye başlamasıyla birlikte sosyal değerler, kişisel davranışlar, aile ilişkileri, ahlaki kurallar, geleneksel ve toplumsal yapı değişim göstermektedir. Turizm sadece ekonomik bir yapı oluşturmamakla birlikte sosyal ve kültürel yapıyı etkisi altına alarak bir takım değişimleri beraberinde getirir. Bu nedenle, turizmin toplumsal değerlere etkileri değerlendirilirken sadece ekonomik faktörler ele alınmamalı aynı zamanda ahlaki ve kültürel yapıyı etkilemesi açısından ekonomik olmayan konularda da ele alınması gerekir.

Turizmin ahlaki ve kültürel değerlere etkisinin ne derece olduğunu saptamak için yürütülen çalışmada farklı turizm türlerine ev sahipliği yapan Şanlıurfa ili seçilmiştir. Bu doğrultuda, turistik faaliyetler için Şanlıurfa'ya gelen farklı kültürden insanların ahlaki ve kültürel değerleri etkileme düzeylerinin yerel halk tarafından algılanmasındaki farklılıklar saptanmaya çalışılmıştır. Bu çerçeveden yola çıkarak, Şanlıurfa yerel halkının turizmin ahlaki ve kültürel değerlere etkisinin olup olmadığı ve yerel halkın etki algısında cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, meslek, siyasi görüş, aile geliri ve Şanlıurfa'da bulunma sürelerinin farklılık ortaya koyup koymadığı saptanmaya çalışılmıştır.

1. Turizmin Ahlaki ve Kültürel Değerlere Etkisi

Turizm sadece ekonomik bir olay değil aynı zamanda toplumsal, çevresel ve politik yönlere de sahip olan toplumu ve toplum yapısını etkileyen önemli bir harekettir. Bu nedenle turizmin etkileri değerlendirilirken sadece döviz ve gelir getirici bir hareket olarak görmemek gerekir. Turizm toplumsal ve kültürel yansımalar gibi ekonomik olmayan konuları da irdelemektedir (Gürbüz, 2002: 52). Turizmin gelişmesiyle birlikte yerel halkın tutumlarında meydana gelen değişiklikler turizm endüstrisinde ki yöneticiler, politikacılar ve akademisyenler için ilgi odağı olmuştur. Yöneticiler, turizmin gelişmeye başladığı bölgelerde yerel halkın turistleri rahatsız edip etmedikleri ile ilgilenir, politikacılar, halkın sosyal yapısı ile bölgelerinde turizmin maliyet ve faydalarını saptamak gibi ekonomik yönüyle ilgilenir, akademisyenler ise yerel halkın tutumlarını anlamak ve bir çerçeve oluşturabilmek için değişik disiplinler ile ilgilenmektedirler (Hernandez, vd., 1996: 755).

Turizmdeki ekonomik koşulların güçlüğü, dışa açılma eğilimini artırmakta bu eğilim ise beraberinde birçok sorunu da beraberinde getirmekte ve topluluklar kültürel ve ekonomik açıdan yeni arayışlara girmektedirler. Bu arayışlar değer sistemlerinde, kişisel davranışlarda, aile ilişkilerinde, ortak hayat tarzlarında, güvenlik düzeyinde, ahlak kurallarında, geleneksel törenlerde ve toplum örgütlenmesindeki değişimler açısından hem turizmin şekillenmesinde hem de turizmin sosyo-kültürel bir değer olarak bütünleşmesinde önem taşımaktadır (Uçar vd., 2012: 77). Bir ülkede turizmin gelişmesiyle birlikte turist-yerli halk ilişkileri, turistlerin davranışları ve her iki tarafın birbirleriyle ilişkileri önemli toplumsal olayları beraberinde getirmekte ve toplumsal değişim sürecinin başlamasında en önemli harekete geçirici unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadırlar (Civelek, 2010: 340). Dünyada yapılan pek çok araştırmada turizmin çeşitli sosyo-kültürel etkileri olduğu ortaya çıkmıştır. Bu konuda çalışan araştırmacılar turizm olayını daha çok turist kabul eden ülke toplumları üzerindeki etkileri yönünden incelemektedir. Bunun en başta gelen nedeni de turizmin, turist kabul eden ülkede yaşanması ve dolayısıyla da bu ülkelerde ki toplumlar üzerinde etkide bulunmasıdır. Ülkemizde turizmin yerel halk üzerinde sosyo-kültürel ve ahlaki değerler üzerinde etkilerini belirlemeye yönelik çalışmalar olmuştur. Bu hususta turizmin yerel halk üzerindeki etkileri üzerine (Çalışkan ve Tütüncü, 2008; Cengiz ve Kırkbir, 2007; Gümüş ve Özüpekçe, 2009; Alaeddinoğlu, 2007 ve Akova, 2006) gerçekleştirilen çalışmaların sonucunda turizmin ahlaki ve kültürel değerler üzerinde olumlu ve olumsuz etkileri olduğu anlaşılmış ve negatif yönlerin oluşmasında plansız ve dengesiz turizm politikalarının etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Turizmin toplumsal etkileri de iki yönde incelemektedirler. Bunlardan ilki turizmin olumlu toplumsal etkileri diğeri de olumsuz etkileridir (Gürbüz, 2002: 53). Turizmin olumlu toplumsal etkileri; hoşgörü ortamını geliştirir, kırsal bölgelerin kentleşmesini hızlandırır, kadın hakları

konusunda ilerlemeye neden olur, boş zaman kullanma alışkanlığını geliştirir, temizlik bilincinin gelişmesini sağlar, yeni toplumsal kurumların ortaya çıkmasını sağlar, yeni mesleklerin ortaya çıkmasına neden olur, yerel halkın tarih ve kültür değerlerine sahip çıkma bilinci gelişir, yabancı dil öğrenmeye yönlendirir ve aile bağlarını güçlendirir. Turizmin olumsuz toplumsal etkileri ise; yabancı düşmanlığını arttırabilir, suç oranında artış olabilir, kültür ticarileşebilir ve turistleri taklit olumsuz yönlenebilir (Kozak vd., 2015: 129-134).

Turizmin kültürel boyutta olumlu ve olumsuz etkileri bulunmaktadır (Huh, 2002: 8). Turizmin kültürel boyutta olumlu etkilerini şu şekilde açıklamıştır; İlk olarak, toplum ulusal miras olarak gördüğü tarihi, kültürel ve doğal alanlarını koruma görevini kendisinde üstlenir. İkincisi, yerel halk ve turistler bölgenin tarihi ve kültürü hakkında daha fazla bilgilendirilmiş olur ve yerel halk edindiği bilgiyi turistlerle daha sık paylaşabilir. Üçüncüsü, mirasın bilgi sürekliliğini sağlayarak daha güçlü toplumlar oluşturur. Dördüncü ve son olarakta turizm, bir topluluğun ya da bölgenin ekonomik ve sivil canlılığını artırır.

Turizmin kültürel anlamda olumsuz etkileri ise; ilk olarak bölgede yaşayan halkın kültürünü yansıtan tarihi binalar, tiyatro alanları vb. yerlerde yapılan festivaller ziyaretçilerin verdiği fiziki zararlar doğrultusunda zamanla değerlerini yitirebilmektedirler (Engelhardt vd., 2004: 55). İkinci olarak, toplum sadece turizm endüstrisine bağlı olmaya başlamasıyla geleneksel faaliyetlerini ve kendilerine olan güveni kaybedebilir. Üçüncü olarak, bölgeye gelen turistler aldırılmaz bir tavır içine girerek, yerel geleneklere saygı ve nezaket göstermeyerek, görgü kurallarını yok sayarlarsa, yerel kültür üzerinde olumsuz etkide bulunabilirler (Uygur ve Baykan, 2007: 14).

2. Şanlıurfa İli Genel Bilgiler

Şanlıurfa'nın 2015 adrese dayalı nüfus sayımına göre toplam nüfusu 1.892.320'dir. Şanlıurfa'da nüfus dağılımı 941.827'si kadın 950.493'ü erkek nüfusundan oluşmaktadır. Şanlıurfa ilinde genç nüfus (15-24 yaş) oranı %20'dir. Şanlıurfa ilinde +6 yaş üzeri okuma yazma bilen kişi sayısı 1.273.000'dir ve bu sayı okuma yazma bilenlerin oranının %89 olduğunu göstermektedir (<http://www.tuik.gov.tr/>).

Şanlıurfa bir taraftan Güney Doğu Anadolu'nun kültürel yapısını yaşatan diğer taraftan ise Türkiye Cumhuriyeti'nin devlet yapısına oldukça bağlı bölge kenti konumunda yer almaktadır. Şanlıurfa farklı yerel dillerin ve dinlerin birleşimi noktasında önemli bir kültür merkezi olması yanında Türkiye'nin en büyük ve önemli projelerinden biri olan GAP'ında merkezi konumundadır (Abuzar, 2010: 265). Şanlıurfa'nın tarihte bilinen en eski adı Edessa'dır. Günümüzde ki ismi olan Urfa ismini almasında farklı rivayetler söz konusudur. Bunlardan biri, Urfa adını Süryanice olan Orhai'den aldığıdır. Orhai ismi Arapça "Suyu Bol" anlamına gelen Vurhai'den türemiş olabileceği bazı kaynaklarda belirtilmiştir. 1920 yılına kadar Urfa ismi ile anılan şehir Fransızlarla verilen şanlı mücadele sonrasında son hali olan Şanlıurfa ismini almıştır (Maraş, 1997: 19-20).

Şanlıurfa'ya Hz. İbrahim, Hz. Yakup, Hz. Eyyub, Hz. Yusuf, Hz. Lut, Hz. Elyasa, Hz. Şuayb ve Hz. Musa peygamberlerin yaşamış olmasından dolayı 'Peygamberler Şehri' denilmektedir (Yıldız, 2009: 23). Tarih boyunca çeşitli kültür ve medeniyetleri barındıran Şanlıurfa, zengin bir kültür birikimine sahiptir. Kentin "Peygamberler Şehri" olarak tanınması, inanç turizmi açısından oldukça önemlidir. Hz. İbrahim'in Şanlıurfa'da doğup büyümesi şehrin Musevi, Hristiyan ve Müslüman din toplumları için kutsal ziyaret yeri olarak tanınmasına sebep olmuştur. M.Ö. 132-M.S. 250 yılları arasında hüküm süren Osroene Krallığı, Hristiyanların deyimiyle "Kutsanmış Şehir" Şanlıurfa'da kurulduğundan kent Müslümanlar için olduğu kadar, Hristiyanlık tarihi açısından da ayrı bir öneme sahiptir (Özukan, 2007: 145). Osroene Krallığı Hristiyanlığı ilk kabul eden devlet olduğu için Şanlıurfa araştırmacıların da uğrak yeri olmuştur (Sarıkavak, 1997: 8).

Şanlıurfa sadece 3 büyük dinin değil "Tek Tanrılı Dinler Öncesi" dönemi içinde önem arz eden destinasyonları bünyesinde barındırmaktadır. Yapılan kazılar sonucunda Harran, Soğmatar ve Şanlıurfa merkezinde tek tanrılı dinler öncesinden kalma önemli bulgulara ulaşılmıştır. Göbeklitepe, Karahan Tepe, Sefer Tepe, Çöplük Tepe ve Balıklıgöl deki buluntular bölgenin tümünün önemli bir inanç kült merkezi olduğunu ortaya koymuştur (Ekinci, 2006: 121). Şanlıurfa ili kültürel ve dini değerler bakımından büyük bir zenginlik arz etmektedir. Şanlıurfa'nın tescilli 1827 kültür varlığı bulunmaktadır. Şehrin büyük bir kısmı ve ilçelerde ki birçok yer sit alanı olarak belirlenmiştir. Bunların başında Birecik ve Harran ilçeleri gelmektedir (Bingöl, 2007: 285). En eski kültürel ve dini

yapı olan Göbeklitepe Şanlıurfa için büyük önem arz etmektedir. Şanlıurfa yöresindeki Neolitik Dönem'in avcı toplayıcıları, eğer törensel bir merkez yapımı için bir araya geliyorlarsa, o halde dinsel inanç sistemlerine ilişkin kuralları, ritüelleri ve simgeleri oluşmuş ve ideolojik olarak belli bir yaptırım gücüne ulaşmışlar demektir. Diğer anlatımla Göbekli Tepe, çevredeki oldukça gelişmiş ve derinlik kazanmış bir inanç sistemine sahip olan avcı – toplayıcı gruplar açısından önemli bir kült merkezidir (Özdöl, 2011: 189). Göbeklitepe dünyanın bilinen en eski kült yapılar topluluğu unvanına sahiptir. Göbeklitepe yapıları birbirini çevreleyen dairesel 10-12 T biçimli dikilitaşlarla oluşturulmuş ve orta kısmında bu dikilitaşlardan daha büyük olan iki dikilitaş karşılıklı olarak yerleştirilmiştir (Schmidt, 2007: 417). Orta kısımda ki en büyük iki dikilitaşlarda bulunan el ve kol kabartmaları şüphesiz o zaman da yaşamış insanların geleceğe kendi varlıklarını aktarma isteğidir (Schmidt, 2010: 244).

Şanlıurfa mimarisi Anadolu mimarisinden biraz farklı ve kendine has özellikler barındırmaktadır. Bu farklı özelliklerin oluşmasında ki sebepler farklı malzeme seçimi ve farklı planların uygulanmasıdır. Farklı malzeme seçiminde bölgenin iklimi ve coğrafi şartları en önemli etkidir. Kalker (Urfa) taşından yapılmış duvarlar ve tonoz örtülü olan toprak damları yaz aylarında 47 dereceyi bulan sıcaklığı biraz da olsa hafifletmektedir. Şanlıurfa evlerinin dış duvarları da yüksek tutularak sokaklar da güneş ışığından yanma riskini azaltmaktadır (Çetiner, 2012: 17). Geleneksel Urfa evlerinin bir diğer farklı mimari örneği de eyvanlardır. Eyvanlar üç tarafı kapalı olup sofaya açılan üstü kapalı mekânlardır. Sıcak iklim şartlarından dolayı geleneksel Şanlıurfa evlerinin önemli bir parçasıdır. Eyvanlar sıcak yaz günlerinde oturlan, yemek yenen, yatılan ve bazı gündelik uğraşların yapıldığı mekânlardır (Güzel, 2013: 575). Bu tarz mimari eserler geçmişten günümüze Şanlıurfa halkının kültürünün ve yaşam tarzının yansıtılmasında önemli kanıtlar sunmaktadır.

Şanlıurfa'nın en önemli kültürel mirası da Sıra Geceleridir. Urfa folkloru denilince akla, türküler, hoyratlar, çiğköfte ve sıra gecesi gelir. Yaşları birbirlerine yakın arkadaş gruplarının, haftada bir akşam bir arkadaşın evinde olmak üzere belirli bir niteliğe ve düzene göre sıra ile yaptıkları toplantılara 'Sıra Gecesi' denir. Sıraya katılanlar sıra gecesinin kurallarına uymak zorundadırlar. Bu kurallardan biri, sıraya gelen misafirler veya yaşça büyük olanlar saygı ifadesinden dolayı üst tarafa oturtulur; ev sahibi ise kapıya yakın bir köşede oturur. Sıra gecesinde müzik icra ederken konuşmak ve sohbet etmek pek hoş karşılanmaz (Kürkçüoğlu ve Güler, 2010: 89).

3. Turizmin Ahlaki ve Kültürel Değerlere Olan Etkisinin Yerel Halk Tarafından Algılanması

3.1. Araştırmanın Konusu, Amacı ve Hipotezleri

Bu çalışmanın konusu Şanlıurfa'da turizmin gelişmesi ile birlikte ahlaki ve kültürel değerlerin kaybolup olmayacağını halkın verdiği cevaplar doğrultusunda belirlenmektedir. Çalışma verileri sonucunda halkın turizmin ahlaki kültürel değerlere etkisinin olumlu veya olumsuz yönde ilerlediğini saptamak ve sonuçlar doğrultusunda atılması gereken adımların tespit etmek amaçlanmıştır.

H1: Cinsiyet, turizmin ahlaki ve kültürel bozulmaya etkisinin yerel halk tarafından algılanmasında istatistiki olarak anlamlı farklar ortaya koymaktadır.

H2: Yaş, turizmin ahlaki ve kültürel bozulmaya etkisinin yerel halk tarafından algılanmasında istatistiki olarak anlamlı farklar ortaya koymaktadır.

H3: Medeni hal, turizmin ahlaki ve kültürel bozulmaya etkisinin yerel halk tarafından algılanmasında istatistiki olarak anlamlı farklar ortaya koymaktadır.

H4: Eğitim, turizmin ahlaki ve kültürel bozulmaya etkisinin yerel halk tarafından algılanmasında istatistiki olarak anlamlı farklar ortaya koymaktadır.

H5: Meslek, ahlaki turizmin ahlaki ve kültürel bozulmaya etkisinin yerel halk tarafından algılanmasında istatistiki olarak anlamlı farklar ortaya koymaktadır.

H6: Siyasi görüş, turizmin ahlaki ve kültürel bozulmaya etkisinin yerel halk tarafından algılanmasında istatistiki olarak anlamlı farklar ortaya koymaktadır.

H7: Aile Geliri, turizmin ahlaki ve kültürel bozulmaya etkisinin yerel halk tarafından algılanmasında istatistiki olarak anlamlı farklar ortaya koymaktadır.

H8: Bireyin Şanlıurfa'da bulunma süresi, turizmin ahlaki ve kültürel bozulmaya etkisinin yerel halk tarafından algılanmasında istatistiki olarak anlamlı farklar ortaya koymaktadır.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu çalışmada örnekleme yöntemi olarak tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden “kolayda örnekleme” yöntemi kullanılmıştır. Bu örnekleme yönteminde, örnek içinde yer alan kişiler istatistiksel olarak tesadüfi olmayan yollarla belirlenmektedir (Karamustafa ve Yıldırım, 2007: 66). Örneklemin belirlenmesinde 2015 yılında il merkezinde yaşayan nüfus dikkate alınmıştır. Araştırmada Şanlıurfa ilinin seçilmesinin sebebi ise Türkiye’de yerleşim yeri olarak en eski şehirlerden biri olması, kültürel ve tarihi dokusunun zenginliği ve tek tanrılı dinlerde dâhil olmak üzere üç semavi dinin Şanlıurfa’da gelişim göstermiş olması ve bu destinasyonları günümüze kadar ulaştırmış olmasıdır.

3.3. Veri Toplama Aracı ve Ölçekler

Bir milyonun üzerinde nüfusa sahip olan Şanlıurfa ilinde %95 güven seviyesi ile Şanlıurfa ilinde en az ($\alpha=0,05$) 384 kişiyle anket çalışması yapılması gerektiği belirlenmiştir (Ural ve Kılıç, 2006: 49). Çalışmada Şanlıurfa ili için geçerli 390 anket toplanmıştır. Anket formlarındaki cevaplar kodlanarak “SPSS (Statistical Package For Social Sciences-Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paketi) ile analiz edilmiştir. Anket formunun oluşturulmasında Şahiner’in (2012) çalışmasından yararlanılmıştır. Anket formu konuya uygun olarak düzenlenmiş ve son halini konu uzmanlarının görüşleriyle almıştır. Anketin birinci bölümünde, katılımcıların demografik özellikleri, siyasi görüşü, Şanlıurfa’da yaşadığı süre ile ilgili sorular yer almıştır. İkinci bölümünde ise, turizmin ahlaki ve kültürel bozulmaya olan etkisinde Şanlıurfa yerel halkının algısını belirlemeye yönelik ifadeler yer almaktadır. Anketin güvenilirliği ile ilgili yapılan araştırmada ölçekle ilgili aşağıdaki sonuç elde edilmiştir.

Tablo 1: Ahlaki ve Kültürel Bozulma Ölçeği

Cronbach's Alpha		Soru Sayısı	
0,841		4	
Ortalama	Varyans	S.S.	Soru Sayısı
18,9462	35,228	5,93536	4

Turizmin ahlaki ve kültürel değerlere etkisini belirlemeye yönelik kullanılan ölçeğin güvenilirliği (Cronbach's Alpha, 0,841)'dir. Bu bölümde Şanlıurfa’da turizmin ahlaki ve kültürel bozulmaya etkisinin yerel halk tarafından algılanmasını ölçmeye yönelik 4 adet soru sorulmuş ve 1=Kesinlikle katılmıyorum, 2=Katılmıyorum, 3=Kararsızım, 4=Katılıyorum, 5=Kesinlikle katılıyorum olmak üzere uygun kutuyu işaretlemeleri istenmiştir.

3.4. Araştırmanın Bulguları

3.4.1. Şanlıurfa’da Ankete Katılan Yerel Halkın Demografik Özellikleri

Tablo 2: Şanlıurfa’da Ankete Katılan Yerel Halkın Demografik Özellikleri

<u>Cinsiyet</u>	Frekans	Yüzdeler
Erkek	223	57,2
Kadın	167	42,8
Toplam	390	100,0
<u>Yaş</u>	Frekans	Yüzdeler
15-24	108	27,7
25-34	98	25,1
35-44	82	21,0

Turizmin Kültürel ve Ahlaki Etkisi: Şanlıurfa İlinde Uygulamalı Bir Araştırma

45-54	61	15,6
55 ve üzeri	41	10,5
Toplam	390	100,0
<u>Medeni Durum</u>	Frekans	Yüzdeler
Bekâr	172	44,1
Evli	218	55,9
Toplam	390	100,0
<u>Eğitim Durumu</u>	Frekans	Yüzdeler
Okula Gitmemiş	27	6,9
İlkokul	56	14,4
Orta/Lise	143	36,7
Ön Lisans	44	11,3
Lisans	102	26,2
Yüksek Lisans/Doktora	18	4,6
Toplam	390	100,0
<u>Aylık Gelir</u>	Frekans	Yüzdeler
1000 TL Altı	55	14,1
1000-1500 TL	86	22,1
1501-2000 TL	99	25,4
2001-2500 TL	33	8,5
2501-3000 TL	56	14,4
3000 +	61	15,6
Toplam	390	100,0

Şanlıurfa'da anket çalışmasına katılanların 223'ü erkek, 167'si kadındır. Katılımcıların %27,7'si 15-24 yaş grubu ile ilk sırada yer alırken, ikinci olarak %25,1 ile 25-34 yaş grubu, üçüncü olarak %21,0 ile 35-44 yaş grubu akabinde, %15,6 ile 45-54 yaş grubu yer almaktadır. 55 ve üzeri yaş grubu ise %10,5'lik oranla son sırada yer almaktadır. Şanlıurfa'da yapılan ankette medeni durumu belirtilmiş 390 katılımcının 172'si bekâr 218'i evlidir. Şanlıurfa'da ankete katılanların eğitim düzeyi incelendiğinde Yüksek Lisans/Doktora eğitimi almış olanların %6,9, Lisans mezunlarının %26,2, Ön Lisans mezunlarının %11,3, Orta/Lise mezunlarının %36,7, İlkokul mezunlarının %14,4 ve son olarak %6,9 ile okula gitmemiş kişilerin katılım sağladığı ortaya çıkmaktadır.

Katılımcıların gelirle ilgili soruya verdikleri cevaplar incelendiğinde Şanlıurfa'da katılımcıların yarısından fazlası (%61,6) 2000 TL'nin altında gelire sahipken, Bu durum, katılımcıların Şanlıurfa'da %29,0'unun öğrenci, %7,2'sinin emekli ve %4,6'sının işsiz olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bununla birlikte, Şanlıurfa'da 390 katılımcıdan sadece 61'i (%15,6) +3000 TL gelir elde etmektedir.

Tablo 3: Şanlıurfa'da Ankete Katılan Yerel Halkın Mesleklerine Göre Dağılımı

<u>Meslek</u>	Frekans	Yüzdeler
Öğrenci	113	29,0
Çiftçi	14	3,6
Emekli	28	7,2
Öğretmen	32	8,2
Esnaf	39	10,0
Ev Hanımı	62	15,9
Memur	24	6,2

Turizmin Kültürel ve Ahlaki Etkisi: Şanlıurfa İlinde Uygulamalı Bir Araştırma

Serbest	16	4,1
Avukat	8	2,1
İşsiz	18	4,6
Tüccar	3	,8
Sanayici	9	2,3
Diğer	24	6,2
Toplam	390	100,0

Şanlıurfa'da yapılan anketler sonucunda 390 frekans dağılımına bakıldığında %29,0 ile öğrenciler ilk sırada yer almaktadır. İkinci sırada ise %15,9 ile ev hanımları gelmektedir.

Tablo 4: Şanlıurfa'da Ankete Katılan Yerel Halkın Siyasi Görüşüne Göre Dağılımı

<u>Siyasi Görüşünüz nedir?</u>	Frekans	Yüzdeler
Dindar/Muhafazakâr	204	52,3
Milliyetçi	38	9,7
Sosyal Demokrat	44	11,3
Sosyalist	63	16,2
Liberal/Demokrat	13	3,3
Diğer	28	7,2
Toplam	390	100,0

Şanlıurfa'da ankete katılanların siyasi görüşü incelendiğinde baskın olan siyasi görüş Dindar/Muhafazakâr düşüncedir. Şanlıurfa'da ikinci ve üçüncü sırayı sırasıyla Sosyalistler ve Sosyal Demokratlar alırken, bu sonuçlar 1 Kasım 2015 genel seçim sonuçları ile örtüşmektedir.

Tablo 5: Ankete Katılan Halkın Şanlıurfa'da İkamet Etme Süresi

<u>Ne kadar süredir Şanlıurfa'da yaşıyorsunuz?</u>	Frekans	Yüzdeler
Doğma büyüme Şanlıurfalıyım	310	79,5
1-5 yıldır Şanlıurfa'dayım	30	7,7
6-10 yıldır Şanlıurfa'dayım	21	5,4
10 yıldan fazla süredir Şanlıurfa'dayım	29	7,4
Toplam	390	100,0

Şanlıurfa'da ankete katılanların ne kadar süredir bu şehirde yaşadığını analiz ettiğimizde, Şanlıurfa'da 310 (%79,5) kişinin buldukları şehirde doğdukları anlaşılmaktadır.

3.4.2. Şanlıurfa'da ki Yerel Halkın Turizmin Ahlaki ve Kültürel Bozulmaya Etkisine İlişkin Görüşleri

Şanlıurfa'da yaşayan yerel halka inanç turizminin ahlaki ve kültürel bozulmaya olan etkisinin belirlenmesi amacıyla 4 soruluk bir anket gerçekleştirilmiştir. Sonuçlar Tablo 6'te detaylı şekilde açıklanmıştır.

Tablo 6: Şanlıurfa'da ki Yerel Halkın Turizmin Ahlaki ve Kültürel Bozulma İlişkin Görüşleri

Turizmin Kültürel ve Ahlaki Etkisi: Şanlıurfa İlinde Uygulamalı Bir Araştırma

<u>Ahlaki ve Kültürel Bozulmaya Etki</u>	Ortalama	S.S.	N
Turizm, Şanlıurfa'da hırsızlık, fuhuş, kumar gibi suçların oranında artışa neden olacaktır.	3,1256	1,48241	390
Şanlıurfa'da Turizmin gelişmesi Şanlıurfa halkının aile yapısının olumsuz yönde etkilenmesine neden olacaktır.	2,7385	1,46187	390
Turizm yöre halkının kültürel değerlerini kaybetmesine neden olacaktır.	2,7769	1,42651	390
Turizm genel olarak ahlaki yozlaşmaya sebep olacaktır.	2,8436	1,43895	390

Turizmin hırsızlık, fuhuş ve kumar gibi suçların oranında artış sağlayacağı düşüncesi en yüksek ortalamaya sahip olsa bile sonuçlar halkın bu soru için kararsız kaldığını ortaya koymaktadır. En düşük ortalama turizmin gelişmesi sonucu Şanlıurfa halkının aile yapısının olumsuz etkilenmesi olarak ortaya çıkmıştır. Şanlıurfa halkı turizmin aile yapısını zedeleyeceğine inanmamaktadır. Genel itibarıyla Şanlıurfa halkı turizmin ahlaki ve kültürel yozlaşmaya sebep olacağı düşüncesini kabul etmemektedir.

H1: Cinsiyet, turizmin ahlaki ve kültürel bozulmaya etkisinin yerel halk tarafından algılanmasında istatistiki olarak anlamlı farklar ortaya koymaktadır.

	Cinsiyetiniz	N	Ortalama	Std. Hata	t-testi	p (sig.)
Ahlaki ve Kültürel Bozulma	Erkek	223	11,3363	,33476	-0,66	0,509
	Kadın	167	11,6826	,40930		

Turizmin ahlaki ve kültürel bozulmaya olan etkisinin yerel halk tarafından algılanmasında cinsiyet değişkeninin etkisi var mıdır sorusuna yapılan iki örneklem T testi kullanılarak cevap verilmiştir. Analiz sonucunda yerel halkın ahlaki ve kültürel bozulma algısında bireyin erkek ya da bayan oluşunun bir etkisi olmadığı ortaya çıkmıştır (p değeri>0,05). **Bu durumda H1 hipotezi reddedilmiştir.**

H2: Yaş, turizmin ahlaki ve kültürel bozulmaya etkisinin yerel halk tarafından algılanmasında istatistiki olarak anlamlı farklar ortaya koymaktadır.

	Yaş	N	Ortalama	Std. Hata	F	p (sig.)
Ahlaki ve Kültürel Bozulma	15-24	108	11,1667	,48184	,446	,776
	25-34	98	11,3469	,49659		
	35-44	82	11,4268	,50948		
	45-54	61	11,7869	,73109		
	55 ve Üzeri	41	12,3171	,93993		

Turizmin ahlaki ve kültürel bozulmaya olan etkisinin yerel halk tarafından algılanmasında yaş değişkeninin etkisi var mıdır sorusuna yapılan ANOVA testi kullanılarak cevap verilmiştir. Analiz sonucunda yerel halkın ahlaki ve kültürel bozulma algısında yaş değişkeninin herhangi bir etkisi olmadığı sonucuna varılmıştır (p değeri>0,05). **Bu durumda H2 hipotezi reddedilmiştir.**

H3: Medeni hal, turizmin ahlaki ve kültürel bozulmaya etkisinin yerel halk tarafından algılanmasında istatistiki olarak anlamlı farklar ortaya koymaktadır.

	Medeni Durum	N	Ortalama	Std. Hata	F	p (Sig.)
--	--------------	---	----------	-----------	---	----------

Turizmin Kültürel ve Ahlaki Etkisi: Şanlıurfa İlinde Uygulamalı Bir Araştırma

Ahlaki ve Kültürel Bozulma	Bekâr	172	12,5291	,17961	-2,148	0,055
	Evli	218	12,2431	,13840		

Turizmin ahlaki ve kültürel bozulmaya olan etkisinin yerel halk tarafından algılanmasında medeni hal değişkeninin etkisi var mıdır sorusuna yapılan iki örneklem T testi kullanılarak cevap verilmiştir. Analiz sonucunda yerel halkın ahlaki ve kültürel bozulma algısında bireyin erkek ya da bayan oluşunun bir etkisi olmadığı ortaya çıkmıştır (p değeri > 0,05). **Bu durumda H3 hipotezi reddedilmiştir.**

H4: Eğitim, turizmin ahlaki ve kültürel bozulmaya etkisinin yerel halk tarafından algılanmasında istatistiki olarak anlamlı farklar ortaya koymaktadır.

	Eğitim Durumu	N	Ortalama	Std. Hata	F	p (Sig.)
Ahlaki ve Kültürel Bozulmaya Etkisi	Okula Gitmemiş	27	10,8519	1,22498	3,941	0,002
	İlkokul	56	13,3393	,77513		
	Orta/Lise	143	11,6014	,40497		
	Ön Lisans	44	11,0227	,66193		
	Lisans	102	10,2157	,45845		
	Yüksek Lisans/Doktora	18	14,0556	1,24846		

Turizmin ahlaki ve kültürel bozulmaya olan etkisinin yerel halk tarafından algılanmasında eğitim durumu değişkeninin etkisi var mıdır sorusuna ANOVA testi kullanılarak cevap verilmiştir. Şanlıurfa'da yapılan anketlerin analizi sonucunda yerel halkın ahlaki ve kültürel bozulma algısında eğitim durumu değişkeninin bir etkisi olduğu sonucuna varılmıştır. Fark bulunmasının ardından yapılan ikili kıyaslamalar sonucunda, İlkokul ve Yüksek Lisans/Doktora yapmış bireylerin diğer bireylere göre Ahlaki ve Kültürel Bozulmaya Etki hususundaki puanı diğer bireylere göre daha yüksek bulunmuştur. Yüksek Lisans/Doktora eğitimi görmüş katılımcılarda ortalamanın yüksek çıkmasında ki sebep katılımcı sayısında ki azlık olabilir. **Bu durumda H4 hipotezi kabul edilmiştir.**

H5: Meslek, ahlaki turizmin ahlaki ve kültürel bozulmaya etkisinin yerel halk tarafından algılanmasında istatistiki olarak anlamlı farklar ortaya koymaktadır.

	Meslek	N	Ortalama	Std. Hata	F	P (Sig.)
Ahlaki ve Kültürel Bozulmaya Etkisi	Öğrenci	113	11,6460	,46375	1,496	0,123
	Çiftçi	14	12,5714	1,12276		
	Emekli	28	12,0714	1,11142		
	Öğretmen	32	12,1250	,90891		
	Esnaf	39	10,1026	,83350		
	Ev Hanımı	62	12,8387	,70849		
	Memur	24	9,9167	,79381		
	Serbest	16	11,8125	1,28847		
	Avukat	8	10,6250	1,99049		

Turizmin Kültürel ve Ahlaki Etkisi: Şanlıurfa İlinde Uygulamalı Bir Araştırma

	İşsiz	18	9,9444	1,12741		
	Tüccar	3	9,3333	3,52767		
	Sanayici	9	13,3333	1,90759		
	Diğer	24	9,6667	,86533		

Turizmin ahlaki ve kültürel bozulmaya olan etkisinin yerel halk tarafından algılanmasında meslek değişkeninin etkisini belirlemek için ANOVA testi kullanılmıştır. Analiz sonucunda yerel halkın ahlaki ve kültürel bozulma algısında meslek değişkeninin herhangi bir etkisi olmadığı sonucuna varılmıştır (p değeri>0,05). **Bu durumda H5 hipotezi reddedilmiştir.**

H6: Siyasi görüş, turizmin ahlaki ve kültürel bozulmaya etkisinin yerel halk tarafından algılanmasında istatistiki olarak anlamlı farklar ortaya koymaktadır.

	Siyasi Görüş	N	Ortalama	Std. Hata	F	P (Siğ.)
Ahlaki ve Kültürel Bozulmaya Etkisi	Dindar/Muhafazakâr	204	11,9167	,38297	2,786	0,012
	Milliyetçi	38	11,8421	,78348		
	Sosyal Demokrat	44	11,7045	,73968		
	Sosyalist	63	9,4603	,50791		
	Liberal/Demokrat	13	13,5385	1,22273		
	Diğer	27	10,8148	,89640		

Turizmin ahlaki ve kültürel bozulmaya olan etkisinin yerel halk tarafından algılanmasında siyasi görüş değişkeninin etkisini belirlemek için ANOVA testi kullanılmıştır. Şanlıurfa'da yapılan anketlerin analizi sonucunda yerel halkın ahlaki ve kültürel bozulma algısında siyasi görüş değişkeninin anlamlı farklar ortaya koyduğu görülmüştür (p değeri<0,05). Ahlaki ve kültürel bozulmaya hususundaki yerel halkın puanlamasında Sosyalist ve diğer görüş sahipleri bireylerin diğer bireylere göre puanı daha düşük bulunmuştur. **Bu durumda H6 hipotezi kabul edilmiştir.**

H7: Aile Geliri, turizmin ahlaki ve kültürel bozulmaya etkisinin yerel halk tarafından algılanmasında istatistiki olarak anlamlı farklar ortaya koymaktadır.

	Aile Geliri	N	Ortalama	Std. Hata	F	p (siğ.)
Ahlaki ve Kültürel Bozulmaya Etkisi	1000 TL Altı	55	12,0545	,66333	1,968	0,083
	1000-1500 TL	86	12,5581	,57026		
	1501-2000 TL	99	10,7980	,51946		
	2001-2500 TL	33	10,6667	,92489		
	2501-3000 TL	56	12,0000	,67708		
	3000 +	61	10,5410	,60308		

Turizmin ahlaki ve kültürel bozulmaya olan etkisinin yerel halk tarafından algılanmasında gelir değişkeninin etkisi var mıdır sorusuna yapılan ANOVA testi ile cevap verilmiştir. Şanlıurfa'da yapılan anketlerin analizi sonucunda yerel halkın ahlaki ve kültürel bozulma algısında gelirin herhangi bir etkiye sahip olmadığı sonucuna varılmıştır (p değeri>0,05). **Bu durumda H7 hipotezi reddedilmiştir.**

H8: Bireyin Şanlıurfa’da bulunma süresi, turizmin ahlaki ve kültürel bozulmaya etkisinin yerel halk tarafından algılanmasında istatistiki olarak anlamlı farklar ortaya koymaktadır.

	Şanlıurfa’da Bulunma Süresi	N	Ortalama	Std. Hata	F	P (sig.)
Ahlaki ve Kültürel Bozulmaya Etkisi	Doğma Büyüme Şanlıurfalıyım	310	11,2968	,29313	,840	0,473
	1-5 yıldır Şanlıurfa'dayım	30	12,4333	,93671		
	6-10 yıldır Şanlıurfa'dayım	21	12,6190	,95238		
	10 yıldan Fazla Zamandır Şanlıurfa'dayım	29	11,6897	,96885		

Turizmin ahlaki ve kültürel bozulmaya olan etkisinin yerel halk tarafından algılanmasında Şanlıurfa’da bulunma süresinin etkisi var mıdır sorusuna yapılan ANOVA testi ile cevap verilmiştir. Analiz sonucunda yerel halkın ahlaki ve kültürel bozulma algısında Şanlıurfa’da bulunma süresinin herhangi bir etkiye sahip olmadığı sonucuna varılmıştır(p değeri>0,05). **Bu durumda H8 hipotezi reddedilmiştir.**

SONUÇ

12.000 yıl öncesine dayanan Şanlıurfa kültür ve medeniyetlerin dünyaya yayıldığı bölge olarak kabul edilir. Yazının icadından hatta ve hatta yerleşik hayat öncesine dayanan tek tanrılı dinler öncesinden kalma tapınaklar Şanlıurfa ilini dünya üzerinde başka örneği bulunmayan bir konuma sokmaktadır. Bu nedenle Şanlıurfa turizm potansiyeli ve çeşitliliği bakımından Türkiye’nin önemli şehirlerinden biri konumundadır. Şanlıurfa ili turizmin hem bütün bir yıla yayılma özelliği hem de turizm çeşitliliği bakımından büyük bir potansiyeli barındırmaktadır. Şanlıurfa halkı kültürel geçmişi yüzyıllardır yaşatmakla birlikte şehrin kültürel dokusunu da bozmamak için önemli gayret sarf etmektedir. Bu kültürel dokunun varlığı sayesinde Şanlıurfa daha fazla turist çekmekte ve farklı olan kültürünü ekonomik canlılığa dönüştürebilmektedir.

Şanlıurfa halkı ahlaki ve kültürel değerlerine önem veren bir topluluk olmasından dolayı turizmin gelişmesi ahlaki ve kültürel yozlaşmaya sebebiyet verir mi sorusunu akla getirmiştir. Çalışmanın sonucunda Şanlıurfa halkı turizmin gelişmesi sonucunda ahlaki ve kültürel yozlaşmaya sebep olacağı düşüncesini kabul etmemektedir. Yapılan anket çalışması sonucunda Şanlıurfa’da turizmin, hırsızlık, fuhuş ve kumar gibi suçların oranında artış sağlayacağı düşüncesi en yüksek ortalamaya sahip olsa bile sonuçlar halkın bu soru için kararsız kaldığını ortaya koymaktadır. Eykay, (2013: 98), “İnanç Turizmi Potansiyeli Açısından Antakya’nın Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tezinde turistlerin yerel halkın kültürel ve ahlaki yapısını olumsuz etkilemediği sonucuna varmıştır. Bilim ve Özer, (2013: 16), “Yerel Halk Gözüyle Konya’da Turizmin Önemi ve Ekonomik, Sosyal, Çevresel Etkileri” adlı çalışmasında turizmin gelişmesinin Konya halkı üzerinde sosyo-kültürel bir olumsuz etki yaratmayacağı sonucuna ulaşmıştır. Benzer sonuçlar Şanlıurfa’da yapılan anketler sonucunda da ortaya çıkmıştır. Şanlıurfa halkının başka kültürden insanlar ile etkileşim içerisinde olacağı ve bu durumun olumlu sonuçlanacağı düşüncesi hâkimdir. Şahiner, (2012: 72), “İnanç Turizm Potansiyeli ve Halkın İnanç Turizmine Bakışı Açısından Karaman” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, halk turizmin gelişmesini istemekle ve desteklemekle birlikte turizmin gelişmesinin aile yapısının bozulmasına neden olup olmayacağı konusunda kararsızdırlar. Şanlıurfa’da yapılan çalışma sonucunda ise halk aile yapısının bozulmayacağını düşünmekte ve bu sonuçta Eykay (2013) ile Bilim ve Özer (2013)’in gerçekleştirdikleri çalışmaların sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Turizmin ahlaki ve kültürel bozulmaya olan etkisinin yerel halk tarafından algılanmasında cinsiyet değişkeninin etkisi var mıdır sorusuna anketlerin sonucunda cinsiyet ayrımının bir etkisi olmadığı anlaşılmıştır. Cinsiyet ayrımında ahlaki ve kültürel bozulma etkisi olmadığı tespit edildikten sonra katılımcıların yaş durumu faktörü analiz edilmiştir. Analiz sonucunda yerel halkın ahlaki ve

kültürel bozulma algısında yaş değişkeninin de herhangi bir etkisi olmadığı sonucuna varılmıştır. 55 yaş ve üzeri bireylerin turizmin ahlaki kültürel yozlaşmaya etki puanının yüksek olması 55 yaş üstü bireylerin kalıplaşmış fikirlere sahip olmaları ve dinler arası sorunlardan yoğun bir şekilde etkilendiğini göstermektedir. Medeni durum üzerinde bir farklılık oluşup oluşmadığı sorusuna da cinsiyet ve yaş faktörleri gibi ahlaki ve kültürel bozulma üzerinde etkisi olmadığı sonucuna varılmıştır. Turizmin ahlaki ve kültürel bozulmaya olan etkisinin yerel halk tarafından algılanmasında eğitim durumu değişkeninin etkisi var mıdır sorusu anova testi yardımıyla cevaplanmıştır. İlkokul ve Yüksek Lisans/Doktora eğitimi görmüş olanların ortalaması en yüksek olarak belirlenmiştir. Yüksek Lisans/Doktora eğitimi almış olanların ortalamasının yüksek çıkmasında ki sebep katılımcı sayısının az olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Mesleki değişkenin farklılık oluşturup oluşturmadığına bakıldığı zaman, analiz sonucunda yerel halkın ahlaki ve kültürel bozulma algısında meslek değişkeninin herhangi bir etkisi olmadığı sonucuna varılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda ahlaki ve kültürel bozulmaya etki üzerinde bireyin siyasi görüşünün bir etkisi var mıdır sorusuna yapılan anova testi kullanılarak cevap verilmiş ve Şanlıurfa'da yapılan anketlerin analizi sonucunda bireyin siyasi görüşünün ahlaki ve kültürel bozulmaya etkisi üzerinde anlamlı farklar ortaya koyduğu görülmüştür. Ahlaki ve kültürel bozulmaya etki puanında sosyalist ve diğer görüş sahipleri bireylerin diğer bireylere göre puanı daha düşük bulunmuştur. Bu durumda sosyalist ve diğer görüşe sahip insanlar turizmin ahlaki ve kültürel yozlaşmaya sebep olmayacağını diğer görüşe sahip insanlardan daha net bir şekilde ifade etmişlerdir. Gelir değişkeninin ahlaki ve kültürel bozulma üzerinde etkisi var mı sorusuna anova testi yapılarak cevap aranmıştır. Sonuç olarak gelir değişkeninin yerel halkın ahlaki ve kültürel bozulma algısında bir etkiye sahip olmadığı anlaşılmıştır. Son olarak bireyin Şanlıurfa'da bulunma süresi ile ahlaki ve kültürel bozulmaya etki arasında bir farklılık olup olmadığı anova testi ile analiz edilmiş ve Şanlıurfa'da bulunma süresinin ahlaki ve kültürel bozulmaya etki üzerinde bir farklılık oluşturmadığı anlaşılmıştır.

Çalışma literatüre nicel katkı sağlamak amacı taşımaktadır. Çalışma Şanlıurfa üzerinden ilerlemiş ve belli bir dönem içerisinde gerçekleştirilen anketlerin sonucunu yansıtmaktadır. Daha sonra yapılacak çalışmalar ile hem Şanlıurfa hem de Türkiye genelinde farklı örneklem gruplarıyla çalışmanın tekrarlanması literatürde geniş bir bilgi ağı oluşturacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Abuzar, C. (2010), Şanlıurfa'da Değişen Toplumsal Yapıda Taziye Geleneği- Bir Toplumsal Yapı Çözümlemesi-, Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi, Cilt: 10, Sayı: 2, ss: 259-274
- Akova, O. (2006), Yerel Halkın Turizmin Etkilerini Algılamalarına Ve Tutumlarına Yönelik Bir Araştırma, Akademik İncelemeler Dergisi Sayı:2 Cilt:1 Yıl:2006
- Alaeddinoğlu, F. (2007), Van Halkının Turisti ve Turizmi Algılama Şekli, Coğrafi Bilimler Dergisi, 2007, 5 (1), 1-16
- Bilim, Y. ve ÖZER, Ö. (2013), Yerel Halk Gözüyle Konya'da Turizmin Önemi ve Ekonomik, Sosyal, Çevresel Etkileri. Ulusal KOP Bölgesel Kalkınma Sempozyumu, 14-16.
- Bingöl, Z. (2007), Gelenekten Evrensel Anadolu'da İnanç Turizmi (1.Baskı), Ankara: Detay Yayıncılık
- Cengiz, E. ve Kırkbir, F. (2007), Yerel Halk Tarafından Algılanan Toplam Turizm Etkisi İle Turizm Desteği Arasındaki İlişkiye Yönelik Yapısal Bir Model Önerisi, Anadolu Üniversitesi. Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:7, Sayı:1, 19-37
- Civelek, A. (2010), Turizmin Sosyal Yapıya ve Sosyal Değişmeye Etkileri, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, Cilt: 13, Sayı: 1-2, ss: 331-350
- Çalışkan, U. ve Tütüncü, Ö. (2008), Turizmin Yerel Halk Üzerindeki Etkileri Ve Kuşadası İlçesi Uygulaması, IV. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi Kitapçığı, ss:127-148, 23-27 Nisan, Belek, Antalya.
- Çetiner, M. (2012), Şanlıurfa İli ve İlçelerinde Bulunan Tarihi Konaklar, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı Genel Sanat Tarihi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Van
- Ekinci, A. (2006), Müze Şehir Urfa (1.Baskı), Şanlıurfa: Şanlıurfa İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları

- Engelhardt, R., Jamieson, W., Kaldun, B., Koch-Schulte, J., Sunalai, P. ve Meleisea, E. (2004), The Effects of Tourism on Culture and the Environment in Asia and The Pacific: Tourism and Heritage Site Management in Luang Prabang, Bangkok: Office Of Regional Advisor, United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
- Eykay, İ. (2013), İnanç Turizmi Açısından Antakya'nın Değerlendirilmesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Muğla
- Gümüş, N. ve Özüpekçe, S. (2009), Foça'da Turizmin Ekonomik, Sosyal, Kültürel ve Çevresel Etkilerine Yönelik Yerel Halkın Görüşleri, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, ss: 398-417, Cilt:6 Sayı:2 Yıl:2009
- Gürbüz, A. (2002), Turizmin Sosyal Çevreye Etkisi Üzerine Bir Araştırma, Teknoloji Dergisi Yıl: 5, Sayı: 1-2, ss: 49-59
- Güzel, A. (2013), Coğrafi Özellikleri Bakımından Anadolu Şehirlerindeki Geleneksel Konutlar: Şanlıurfa Örneği, Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/12 Fall 2013, p. 569-590, Ankara
- Hernandez, S. A., Cohen, J. ve Garcia, H.L. (1996), Residents' Attitudes Toward An Instant Resort Enclave, Annals of Tourism Research, XXIII, 4:755-779
- Huh, J. (2002), Tourist Satisfaction With Cultural/Heritage Sites: The Virginia Historic Triangle, State University Virginia Polytechnic Institute Hospitality and Tourism Management Master Of Science, Blacksburg, Virginia
- Karamustafa, K. ve Yıldırım, M. (2007), Tüketicilerin Bireysel Banka Tercihine İlişkin Kayseri İlinde Yapılan Bir Araştırma, Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, Güz 2007, Cilt:3, Yıl:3, Sayı:2, 3:56-92
- Kozak, N., Kozak, M.A. ve Kozak, M. (2015), Genel Turizm İlkeler-Kavramlar (17. Baskı), Ankara: Detay Yayıncılık
- Kürkçüoğlu, C. ve Güler, E. (2010), Tarih ve Turizm Şehri Şanlıurfa (1.Baskı), Şanlıurfa: ŞURKAV Yayınları
- Maraş, M. (1997), Peygamberler Şehri Şanlıurfa (1.Baskı), Şanlıurfa: Şanlıurfa Belediyesi Kültür Hizmetleri Serisi
- Özdöl, S. (2011), Çanak Çömleksiz Neolitik Çağda Güneydoğu Anadolu'da Din ve Sosyal Yapı, Tarih İncelemeleri Dergisi Cilt: XXVI, Sayı: 1 Temmuz, 173-199
- Özukan, B. (2007), Türkiye'nin Kutsal Mekânları (1.Baskı), İstanbul: Boyut Yayıncılık
- Sarıkavak, K. (1997), Düşünce Tarihinde Urfa ve Harran (1.Baskı), Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları
- Schmidt, K. (2007), Göbekli Tepe 2006 Yılı Kazısı, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü 29. Kazı Sonuçları Toplantısı 2. Cilt 28 Mayıs 1 Haziran 2007 Kocaeli
- Schmidt, K. (2010), Göbekli Tepe – The Stone Age Sanctuaries. New Results of Ongoing Excavations With a Special Focus on Sculptures and Highreliefs, Document a Praehistorica XXXVII (2010)
- Şahiner, T. (2012), İnanç Turizm Potansiyeli ve Halkın İnanç Turizmine Bakışı Açısından Karaman, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Karaman
- Uçar, M., Uçar, H., Kurnaz, A. ve Kurnaz, H. (2012), Kırsal Turizmin Sosyo-Ekonomik Yapıya Etkisi ve Fethiye Örneği, KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi 14 (22),ss:75-82
- Ural, A. ve Kılıç, İ. (2006). Bilimsel Araştırma Süreci ve Spss ile Veri Analizi (2. Baskı), Detay Yayıncılık, Ankara
- Uygun, S. ve Baykan, E. (2007), Kültür Turizmi ve Turizmin Kültürel Varlıklar Üzerindeki Etkileri, G.Ü. Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, 2(3049)
- Yıldız, S. (2009), Peygamberler Diyarı Urfa (1.Baskı), Şanlıurfa: Şanlıurfa İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları
- <http://www.tuik.gov.tr/> [Erişim Tarihi, 15.02.2016]